ꝓhemiū ſeu ꝓlogus in cōcordantias euan
gelistarū collectas per Venerabilē Magiſtrū
Johēm Gerſon Cācellariū Pariſienſē quas
intitulauit monoteſſerō aut vnū ex quatuor.

Euangeliū latū eſſe et magnū. ⁊ rur
ſus conciſum. diuinus Bartholomeus dixit diony
ſio in de myſtica theologia teſte. Cuius ratio mul/
tiplex/noſtre congruens intentioni. poteſt elici dum
aliquid prologui volumus ſuper vnū ex q̄tuor nu/
per edita compilatione. Verbū quidē quod in p̄ncipio erat apud
deū eſt vnū et multiplex. ꝓut de ſpiritu ſapiētie tradit ſapiens vnū
in eſſentia. multiplex in effectu. Eſt vnū rurſus apud nos ꝓgredien
do per viā negationis reſolutorie. omnimodū vero per viā attribu
torie poſitionis. Eſt p̄terea vnū et efficax cuilibet accōmode ſe co/
aptans et loquēs verbū euangelicū et penetrabilius omni gladio
ancipiti. ꝑtingēs vſq; ad diuiſionē ſpūs et anime vt ſpūs a quadā
aialitatis cōcretione ſolutus liber et expeditus: phas habeat cir/
cūquaq; in circuitu leuare oculos ſuos. vbi videt ⁊ affluit et miratꝛ
et dilatatꝛ cor ſuū. Vbi rurſus eſt iuxta phyſicū intellectū dictū in/
tellectus adeptus quidez. Inſuꝑ habet innocētie ſtatus vbi viſus
fuiſſet deus in libro creature totius clare contemplationis intuitu
Deniq; verbū quod erat in p̄ncipio immenſū. fecit deus abbreui/
atū. dū verbū caro factū eſt. imo ſi profūde ſpeculamur v̄bū iſtud
vnū qd̄ erat in p̄ncipio apud deū. dici pōt. tam in creatione rerum
q̄ȝ in incarnatione q̄dammō multiplicatū iuxta metaphiſicalez de
creatis intellectibus conſiderationē. Qui quāto ſūt imperfectio/
res et a prima verbi luce diſtantiores. tanto magis plurificantur:
pluribus egentes ſpeciebus et actibus q̄ȝ perfecti. Et certe ſic ex/
perimur in humanis intellectibus ꝙ p̄ſtantiores tam ingenio natu
rali q̄ȝ exercitio doctrinali ſub paucioribꝰ cōceptibus plura maio/
raq; ſub vniuerſalitate ꝯgnoſcūt. Sūt qui ad paucula verba. puta
ad orationē dn̄icam. cōſiderationes velut innumerabiles per mlta
ſeptenaria petitionū. donoꝝ v̄tutū. beatitudinū. ſacramētoꝝ dotū

et ſimiliū ſub om̄i facilitate reſoluūt. Et tanq̄ȝ in libro legentes ⁊ in
ſerena mente conſtituti. collectā rerum magnitudinē quaſi ſub vno
ſolis radio ↄtemplant̄. Cur iſta dicimus? Nimirū quia ſi dignū ē ⁊
ſalubre xp̄ianos p̄ſertim ſtudioſos in theologia que multa eſt ſm̄
p̄fatū Bartholomeū minima vt ponāt ſibi reſolutionē et ordineȝ
ad pauca. q̄m habet omnis veritas ad vnum paucū reduci. Quid
erit illud vnū vel paucū ↄuenientius accipiendū q̄ȝ euangeliū. Ita
enim narratū eſt de theologizante cecilia ꝙ ſemper euangeliū xp̄i
gerebat in pectore ſuo. Cuius exēplo nūquid non eſt vtile ſapiētie
ſectatoribus. vt ſuū om̄e ſtudiū referant ad euangelicam vnitatem
Prorſus erit hoc ad memoriā vtile. et ad pietatē ꝓficiens cuȝ in eo
reconditus ſit cultus dei p̄cipuus. Cuȝ ſit preterea in auctoritatis
arce locatū. Proinde talis reductō habebitur faciliter ſi verbis ſin
gulis. ſi ꝯpoſitionibus. ſi ſentētijs pondus ſuū detur cum inquiſitō
nibus et ſolutionibus dubioꝝ ſicut edocent theologici tractatoēs
et hoc ſiue fuerit doctrinis practicis ſiue ſpeculatiuis intendenduȝ
Vide totā materiā de trinitate locum inuenire congruū vbi dicit̄.
In principio erat verbū et verbū erat apud deum ⁊ deus erat ver
bū. Materiā de creatione rerū ibi oīa ꝑ ipſū facta ſunt Materiā de
incarnatione ibi verbū caro factū eſt. Materiā de gr̄a ⁊ habitauit
in nob̄. poſtremo de gr̄a ſacramenti ibi vidimus eum plenū gr̄e ⁊
veritatis Quiſquis igitur voluērit vel legere vel ſtudere quaſi ſalu
berrimū et ſolidiſſimū diuine legis fundamentū oſtenſa eſt ſibi via
latiſſima qua progrediatur Et omnia que alibi vel audierit vel ſtu
duerit velut in vnum principium reducat colligat et reponat. Ita
enim theologiā egregius doctor Bona vētura in ſuo breuiloquio
totam inchoauit mediauit et finiuit a primo p̄ncipio quod ſine du
bio eſt illud quod in principio erat apud deū Ego inquit ieſus p̄n-
cipiū qui et loquor vobis. Et in apoc̄. Ego ſum alpha et o p̄nci-
piū et finis. Quis digne laudabit aureolam qui totam ſub paucis
concluſionibus bibliaȝ precipue quatuor euangelia mira ſubtilita
ſcūs thomas te compegit. Nonne Sanctus Thomas. totā pene theologie pra-
cticam prolixioribus licet verbis in ſc̄da ſecunde concluſit. Quam
ſummā ſi tāto quereret impendio theologicoꝝ ſobria ſtudioſitas
quanto conteritur in ſuperuacuis multorū heu vana curioſitas ha
berent profecto theologi vnde quorundaȝ ſapientiū in oculis ſuis
inſultatio/fantaſticos appellās theologos. retuſa ceſſaret Conatꝰ
eſt noſtrū vnus ex theologie profeſſoribus notare ſemitā per quā

nouus theologie diſcipulus haberet pergere. Sed dum etiaȝ atqȝ
etiã recogitauit tot inuenit ingenioꝝ varietates. tot p̃terea pro di
uerſitate finiũ multiplicitates medioꝝ pro loco. pro tẽpore. et ſo/
cietate. Deniqȝ pro currentibus exercicijs. nũc in iſtis doctoribus
nũc in illis. vt vix aut nuſqȝ valeat vniformis regula cõſtitui. Ve/
niebat rurſus in animũ cudere quedã noua opuſcula ſuper vnuȝ ex
quattuor. ſed repreſſit modeſtior conſideratio et pauculis ãnotati/
onibus voluit eſſe cõtenta. Proſpice quot et quãta pateãt a ſũmis
ingenijs elaborata ſup euãgelia per gloſas ordinarias. interlinea
res. per marginales. per omelias per poſtillas per determinatões
per cõcordantias magiſtrales. per ſermones et themata. per cõpi
lationes. nũc ſũmatim. nũc cũ ingẽti coaceruatione ex alioꝝ dictis
q̃s cũcta dinumeret? Conſultius idcirco viſum eſt relinquere ꝓpriũ
cuilibȝ ſtudiũ laborẽ ordinẽqȝ q̃rẽdi. qȝ gloſas iteꝝ ſup glõs addẽ
q̃ nec ſufficerẽt curioſis. ⁊ negligẽtes vel onerarent vel nõ ſatis in/
ſtruerent. Maſcendus eſt panis ſed neduȝ materialis ſed doctrine
in ſudore vultus noſtri Mos iſte nõ viroꝝ eſt ſed infantiũ nõ poſſe
vel nolle cibũ recipere niſi aut p̃maſticatũ aut minutatim diſciſſuȝ
Manitas quoqȝ nõnullorũ ex ſcꝑtorib' myſtice notat̃ ab eccl'iaſte
qm̃ diebus ac noctibus nõ ceſſant ⁊ ſua ſũmo labore queſita dimit
tunt homini extraneo et ocioſo. qui vel nõ vtitur vel in ſupbiã ab/
utitur derelictis. Quid ꝓderit oro cecis vl' auerſis oculis ſi digito
vt aiũt lux ipa mõſtret̃. Ceterũ ſi nõ inſpicit̃ Aug' in ſuo de doctri
na xpiana. ſi hugo in didaſcalicõ. ſi documẽta ſũmatim notata ab
auctore de virtutibus ⁊ vicijs ſup mõ docilitatis tã in doctore qȝ
in diſcipulo. Quid habet exiguitas p̃ſentiũ ſperare ſcꝑtorũ vt legi
mõ digna putetur ne dixerim' imitari (qȝqȝ min' inutile ſit noua qȝ
nl'la ſectari) dũ optima queqȝ vetera per negligẽtiã intereũt? Nũ/
quid nõ hec eſt cauſa nõ infima cur opiniones totiẽs et ſm ariſtl'.
infinities reuertuntur ⁊ voluũtur qꝛ nimis eſt faſtidioſũ cor huma
nũ/ quodã inſatiabili prurit u noua ſemꝑ appetẽs et vetera ſeu que
ab alijs dicta ſcriptaqȝ ꝯgnouerit etiã meliora faſtidiens. Cur ali/
unde ſi nõ ex hoc tot lecturarũ ſup ſñias ⁊ alibi p̃grandes ſarcine?
Nõne idõ qꝛ qd̃ in vna pte alter tractauit idẽ mox in alterã ab il
lo retorquet dũ tritã alteri' ſemitã pudet ſequi et placet ꝯtentioni
bus intẽdere? Nihilomin' q̃ſq̃s exercitationis gr̃a voluerit in hac
ꝯpilatione noua q̃ dicit̃ vnũ ex q̃ttuor nouã expoſitiõis ſemitaȝ in
uenire vel ꝓgredi vel oñdere nõ culpamus. Neqȝ enim paucior eſt
ſpũaliũ qȝ corꝑaliũ guſtuũ varietas. Et ſuus cuiqȝ mos eſt nec vo

to viuitur vno. Alteriꝰ poſtremo natura gaudet donec venerimꝰ
ad illud vnicū verbum quod erat in ꝑncipio apud deū.

Prologus

EUangelicos canones ↄpoſuit Euſebius. Ceſarieñ. in gre/
co q̄s Jeroniꝰ Damaſi rogatu latinis tradidit. referens
de Amonio alexādrino ꝙ ediderit vnū ex q̄ttuoꝛ. Et ipſū
ſe dicit Euſebius imitatū ſed vicio ſcꝑtoꝛū et ꝓpter varias trāſla/
tiones euāgelioꝝ ↄtextus illius āmonij Jero. teſte falſe fedeq; lace
ratus inueniebat̄. Ut igit̄ maneret euāgelioꝝ integritas. nihilomi
nus notū fieret ſtudioſis in q̄bus ⁊ in quibus nō euāgeliſte ↄuenie
bant Inuēta eſt canonū p̄dicta compoſitio. que iam pene receſſit
ab vſu: Forte ꝓpter nouā in euāgelijs ꝓut ⁊ in alijs ſacre ſcripture
libꝛis ꝑ capl'a q̄tationē Ut aūt laboꝛ veterū tātꝰ nō ex toto ꝑiret
placuit tradere modū. quo poſſet q̄libet ſtudioſus vti p̄fatis cano
nibꝰ in libꝛis etiā nō hn̄tibus eos vel ipſos nouit̄ inſcribere phas
hr̄et. Proceduīt āt canones euāgelioꝝ ꝑ ↄcoꝛdātias nedū reales
vel hiſtoꝛicas. ſꝫ q̄nq; ꝑ vocales. vbi ↄſtat nō eſſe eandem doctrine
vel hiſtoꝛie narrationē. ſicut de paſcha ſic̄ de filio reguli. et de ſeruo
cēturionis. ſic̄ de ceco ſanato i ingreſſu iericho. et de cecꝭ. in egreſſu
ſanatis et aptiſſime in piſcatione petri qñ fuit vocatꝰ ad ſeq̄laꝫ. et
de piſcatione quam exercuit poſt reſurrectioneꝫ qñ manifeſtauit ſe
iterū ieſus. Jo. zi. Cōſtat eni nō eandē ſed diuerſā piſcatōeꝫ fuiſſe
et ita de plurimis q̄d expedit ↄgnoſcē. ne diſſonātia difficilꝭ ⁊ poſſi
bilis ad ↄcoꝛdandū textualit̄ oꝛiri videat̄. Utrū vero liber āmo/
nij. vnū ex q̄ttuoꝛ repiat̄ vſq; apud latinos. ignoꝛo. Egregiꝰ autē
doctoꝛ Augl. libꝛū edidit p̄clariſſimū de ↄſenſu euāgeliſtaꝝ in quo
modū exoꝛſus eſt ↄponēdi vnū ex q̄tuoꝛ. Cui nuꝑ exoꝛdio datum
eſſe credimꝰ in reliq̄s. auctoꝛe dn̄o ↄplemētū. q̄d opus eo facilius
poterit incoꝛruptū ſuari q̄ꝫ in ꝑncipio naſcētis eccl'ie quo ſuſcepta
ē multiplicata (q̄ ē vnica) euāgeliſtaꝝ Jeronimi trāſlatō Sꝫ heu
nr̄a hac etate miſera. q̄s leget hec? q̄s ſtudebit? q̄s tranſcribet? Cer
nis ⁊ ſētis fr̄ chariſſime q̄ntꝰ mō belloꝝ pluſq; ciuiliū hoꝛroꝛ circū/
tonat q̄nta ſuccreſcit hereſū infelix pullulatio. q̄ntū inſuꝑ p̄ualente
iniq̄tate refriguit charitas: quēadmodū rurſus ſacre legis ſtudiū
intermiſſū ne dicamꝰ irriſū. Uerū ↄſolat̄ nos pollicitatio xp̄i dicē/
tis. In mūdo p̄ſſurā in me pacem habebitꝭ. de qua loquit̄ ad dn̄m
ꝓpha dicēs pax multa diligētibus legē tuā. Et iterū btūs hō quē

tu erudieris dñe et de lege tua docueris eũ. vt q̃d ita? Ut mitiges
ei a dieb⁹ malis ꝛc. hinc de ſapia gloriat̃ alius ꝙ erit allocucõ tedij
ſui q̃a nõ habet amaritudinẽ ↄuerſatio illius nec tediũ cõuictus il
lius ſed leticiã et gaudiũ. Hanc ãplectamur frater chariſſime vt tã
ꝗ̃ altera ſuam mitis ſuo calore viuido caſtoqꝫ nr̃amqꝫ refoueat in
mia vberi ſenectutẽ. Deniqꝫ iuxta verbũ Jeroni. ſe ↄſolantis. ⁊ in
ducẽtis hiſmeneũ cautius nob et miſeris imo deo et angelis ſi au
res ſurde fuerint cetẽoꝝ. Siue vt epicurus amico loquit̃. duo nos
ſatis magnũ theatrũ ſumus Aut certe ſedebit ſolitari⁹ ⁊ tacebit qꝛ
leuabit ſe ſupra ſe. Nunquã minus ſolus ꝗ̃ cum ſolus. nec magis
actuoſus ꝗ̃ ocioſus Siquidẽ regnũ dei intra nos eſt q̃d prorſus
eſſe q̃s dubitet ãpliſſimũ ↄpellens ibi rões ⁊ canones oim ſcꝫorum
Ubi de⁹ oia in oib⁹ in q̃ b ⁊ nũc et iugit̃ deãbulem⁹ aio Uale frat̃

Prohemiũ ſup vnũ de quattuor cuius titulus eſſe poteſt tetramonũ vel monoteſſeron

Vnum ex q̃ttuor euãgelijs cõponere diuinus aperuit Aug⁹ ;
qui libro ſuo de ↄſenſu euãgeliſtarũ ſubtiliſſimo quidem ⁊
oposiſſimo ↄpingit ſub vna ſerie narratiõis euãgelioꝝ ver
ba vſqꝫ ad tp̃us quo p̃dicare et baptizare Jo hes exorſus eſt q̃ten⁹
hoc exemplo ſiue vt a me factũ eſt inq̃t ſiue alio mõ ↄmodoſius fi
eri poſſit, videat vnuſquiſqꝫ et in cetꝫis talib⁹ locis fieri poſſe quod
hic factũ eſſe fieri ꝑſpexerit Tentam⁹ ergo cõtinuare ꝓut inchoaue
rat Uiſus ẽ ꝓtin⁹ labor vix explebilis marie xp̃i ordinis rerꝝ geſta
rũ incertitudinẽ. Marc⁹ eni teſte Jero. nõ ordinẽ rerũ geſtaꝝ ſꝫ or
dinẽ leuitice electionis ↄplexus eſt. Lucas ſilr in multis Jo hs vꝫo
ſeorſũ plura poſuit ab alijs p̃termiſſa pauca iterãs q̃ tradideꝛt. Cũ
igit̃ triplex ſit ordo narratiõis lralis. Unus rei geſte. alter antici
pationis terti⁹ rememorationis ꝓut ſp̃us ſcũs voluit nũc ad hũc
nũc ad illũ ordinẽ mouere ſcꝑtores Nõ eni refert iuxta traditionẽ
Auguſtini. q̃bus ꝟbis vel ordine eadeꝫ ſñia vel veritas nota fiat
Sufficiat ꝓbabilis collatio facta ſine p̃iudicio alicui vel ſentientiũ
vel ſcribentiũ. Nõ etiã tali auſu temerario q̃n intemeratũ velim⁹ ma
nere q̃oruplicis euãgeliſte narratiõis ſacm̃entũ Quis enꝫ neſciat
ſp̃m xp̃i potuiſſe ſub vno eodẽqꝫ penit⁹ ꝟborũ ſñiaꝝ qꝫ cõtextu tra
didiſſe geſtoꝝ ſuorũ verborũqꝫ ſalutarẽ hiſtoriã? Sed cuꝫ magno
ſacri myſterio ſibi placuit ſub q̃dã ↄcordiſſima ſi ita dici poſſit diſ
ſonãtia mẽtes fideliũ ↄmouẽ ad hũiliorẽ vigilãciorẽ qꝫ necnõ mul
tipliciorẽ inueſtigatõnẽ ꝟitatis palã qꝫ fieret q̃tuor euãgeliſtas nõ

mutua ↄſpiratione ſeo diuina inſpiratione fuiſſe locutos. Nec offē
dat petimus aliquē ſi cōtextus q̄ttuoꝛ euāgelioꝝ in vnū cōpactus
nō potuit ſonoꝛitatē ſuā cuſtodire ab omi ꝓſus ſpecie nugatiōis
et cuiuſdā apparētis diſſonantie alienā q̄a ſola textus v̄ba ponere
miſcēdo qꝫ cuſtodire cura fuit. Deniqꝫ dabūt illuſtratiōꝫ gloſe do
ctoꝛū p̄ſertim. Aug. lib. ꝑtacto q̄uis pauculas annotare q̄ſi margi
nales gloſulas ſtudiū fuit obteſtatiōe p̄miſſa ne ſcp̄toēs eas textui
miſceāt neqꝫ quotationes capl'oꝝ et euāgelioꝝ ānotatiōes omit/
tant vel ↄfundāt. Sit ipa merces increata dei ſapia pollicēs et di/
cens. Qui me elucidāt vitā et̄nā habebūt. ¶ Diuidit̃ āt pn̄s opus
in tres partitiones et q̄libet in ſuas rubꝛicas et hiſtoꝛias iuxta va/
riā materie q̄litatē. partitio p̄ma ↄtinet oꝛiginē et ingreſſū xp̄i vſqꝫ
ad ꝓgreſſū ſue p̄dicationis ibi. Anno. xv. &c. Ubi eſt ſcd'a partitio
vſqꝫ ad egreſſū ſue paſſionis et reſurrectionis ibi p̄ma aūt die azi/
moꝛū vbi ponit̃ tertia et finalis ꝑtitio ¶ Sequit̃ tabula continēs
clo. rubꝛcas q̄ tabula etiā per ſe vtilis erit ad ↄgnoſcendū in q̄bus
cōueniāt et in quib⁹ euāgeliſte nō ↄueniāt. Deniqꝫ ſupaddūt̃ rub/
celle ſb q̄tuoꝛ p̄ncipalib⁹ rubꝛicꝫ. ne lectori memoꝛiā ſua magnitudo
confūderet. Qui lectoꝛ aduertat pl'es q̄z hic ↄcoꝛdātias in canoni
bus euāgelioꝝ reperiri quarū plurime ſūt tm̄mō vocales. videat
ſi coꝛ habeat ad illa.

¶ Tabula cōtinens. cl. rubꝛicas

Rubꝛice partitionis pꝛime.

.1. De eterna xp̄i generatione. Johis. p̄mo
.2. De ānūciatōne iohis baptiſte ⁊ ↄceptiōe eiuſdē. L. i.
.3. De annūciatione xp̄i ad mariā p gabꝛielē. Lu. i.
.4. De viſitatione eliſabeth p mariā et ymn⁹ magnificat. Lu. i.
.5. De oꝛtu ioh et circūciſiōe ip̄i⁹. Et bn̄dict⁹ dn̄s. de⁹. iſrl'. Lu. i.
.6. De genealogia xp̄i et appitione āgeli ip̄i ioſeph. Ma. i.
.7. De edicto auguſti. ntītate xp̄i. ānūciatōe p āgelū ad paſtoēs
.8. De circūciſione xp̄i. L. 2. et de magoꝝ aduētu. M. 2. (L. 2
.9. De oblatione xp̄i in templo. L. 2.
.10. De fuga ieſu in egyptū et occiſione innocētū ac regreſſu io/
ſeph de egypto. M. 2.
.11. De inuētione xp̄i pueri in templo a parētibus eius. L. 2. Et
habitatione iohis in deſerto. Lu. i.